

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з освітньої діяльності

Оксана КОЛЯДА

«28» серпня 2025 р.

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Повна назва дисципліни (державною мовою)	Проблеми правотлумачення та правозастосування
Спеціальність	D8 ПРАВО
Освітня програма	ПРАВО
Рівень освіти	третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти;
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Курс і семестр вивчення	1-2 курси 2-3 семестри
Кількість кредитів ЄКТС	3
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції 16 год.
	Практичні / семінарські 14 год.
	Самостійна робота 60 год.
Вид індивідуального завдання	реферат, есе / презентація
Форма підсумкового контролю	Залік, іспит
Матеріали до курсу розміщено на сайті Інтернет-підтримки освітнього процесу	https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=20205
Кафедра/циклова комісія	Кафедра галузевого права та загальноправових дисциплін, каб. 502
Викладач	Фаст Олексій Олександрович, кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри галузевого права та загальноправових дисциплін
Контактна інформація викладача для консультацій	Електронна пошта: pravofast@gmail.com Вайбер: 067-442-54-66

Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Проблеми правотлумачення та правозастосування» передбачає поглиблене вивчення сучасних підходів до тлумачення та реалізації правових норм, принципів, доктрин та інших форм права, а також виявлення доктринальних, теоретичних та практичних проблем даної сфери, розробку ефективних шляхів їх подолання.

Предметом навчальної дисципліни є доктринальні, теоретичні, техніко-методологічні та інституційні аспекти правотлумачення та правозастосування.

Програма навчальної дисципліни «Проблеми правотлумачення та правозастосування» структурована згідно з особливостями організації навчального процесу і складається із двох змістовних модулів розділених на вісім логічно

взаємопов'язаних тем. Важлива роль в програмі відводиться питанням, присвяченим розвитку методики тлумачення норм права у сучасному світі. Навчальна дисципліна «Проблеми правотлумачення та правозастосування» є нормативною для підготовки докторів філософії зі спеціальності D8 Право третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.	
Мета навчальної дисципліни:	<i>Метою дисципліни є формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти цілісного комплексу знань, умінь та навичок вирішення наукових та практичних задач у сфері тлумачення та застосування правових норм, принципів, доктрин та інших форм права (в контексті доктринальних, теоретичних, техніко-методологічних та інституційних аспектів) на основі актуальних даних сучасних наукових досягнень та практичного досвіду діяльності українських та зарубіжних правників.</i>
Мета орієнтована на формування компетентностей	Формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти системи професійних, науково-дослідницьких та інтелектуальних компетентностей, необхідних для розв'язання наукових та прикладних задач у сфері правотлумачення та правозастосування на основі спеціальних та загальних принципів та методологічних вимог, зокрема: системності, логічності, послідовності, правової визначеності, верховенства права, справедливості та інших. Вивчення навчальної дисципліни «Проблеми правотлумачення та правозастосування» спрямоване на формування у здобувача освіти наступних компетентностей передбачених освітньо-науковою програмою: ЗК03. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору. СК 1. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі права та дотичних до неї міждисциплінарних напрямів і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях із права та суміжних галузей. СК 4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері права та забезпечувати якість виконуваних досліджень; дотримання права інтелектуальної власності та стандартів академічної доброчесності. СК06. Здатність здійснювати експертну діяльність у сфері права.
Очікувані результати навчання	У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен знати: - теоретичні та доктринальні засади правотлумачення та правозастосування; - способи та методи тлумачення права, їх генезу та перспективи розвитку; - техніко-методологічні аспекти формування

	актів тлумачення; - особливості техніки тлумачення норм права, залежно від виду та мети тлумачення. - сучасні проблеми наукового та прикладного характеру у сфері правотлумачення та правозастосування уміти: - з'ясовувати цільове призначення тлумачення права; - виявляти коло проблем у сфері повноважень суб'єктів правотлумачення та правозастосування, пропонувати шляхи їх вирішення; - визначати обсяг та межі тлумачення права у кожному конкретному випадку; - досліджувати та удосконалювати техніку офіційного та неофіційного тлумачення; - вирішувати доктринальні та методологічні проблеми створення актів тлумачення; - пропонувати шляхи вдосконалення технологічного циклу правотлумачення та правозастосування; - давати професійну оцінку ефективності тлумачення норм права в сучасній Україні. Вивчення навчальної дисципліни «Проблеми правотлумачення та правозастосування» спрямоване на забезпечення наступних компетентностей передбачених освітньо-науковою програмою: РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій. РН03. Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права. РН04. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та загальносоціального контекстів. РН 5. Планувати і виконувати теоретичні та прикладні дослідження з права та дотичних міждисциплінарних напрямів із використанням сучасного наукового інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу передових концептуальних і методологічних знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням стандартів академічної та професійної етики. РН11. Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного та права Європейського Союзу, здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах.
--	---

**Перелік тем
МОДУЛЬ 1.**

Змістовий модуль I. Теоретичні та методологічні проблеми правотлумачення

Тема 1. Теоретичні та доктринальні основи тлумачення права.

Тема 2. Видова характеристика тлумачення права. Інтерпритаційно-правові акти.

Тема 3. Проблеми методології тлумачення права. Особливості застосування окремих способів інтерпретації права.

Тема 4. Контекстуальні аспекти тлумачення права.

Тема 5. Когнітивні аспекти правотлумачної діяльності. Неформальна логіка та критичне мислення.

Змістовий модуль 2. Теоретичні та прикладні аспекти правозастосування

Тема 6. Теоретичні основи правозастосування. Корреляційний та казуаційний зв'язок тлумачення та застосування права.

Тема 7. Якісні проблеми правозастосування та шляхи їх подолання. Прогалини та колізії у праві.

Тема 8. Практичні проблеми правозастосування та способи їх подолання.

Рекомендовані джерела:

Базова

1. Проблеми тлумачення правових норм: посібник /автор-упорядник О. М. Балинська. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 392 с.
2. Петришин О. В., Погребняк С. П., Смородинський В. С. Праворозуміння і застосування права : навч. посібник. — Харків : Право, 2020. — 260 с.
3. Балинська О. М., Костицький В. В. Тлумачення норм права : навчальний посібник. — Львів : ЛьвДУВС, 2021. — 404 с.
4. Шевчук С. В. Судове правозастосування: доктрина та практика : навч. посібник. — Київ : Реферат, 2022. — 312 с.
5. Рабінович П. М., Луць Л. А. Реалізація прав людини: теоретико-правові засади : навч. посібник. — Львів : ЛНУ імені І. Франка, 2020. — 248 с.
6. Кельман М. С., Мурашин О. Г. Методологія юридичного тлумачення : навч. посібник. — Київ : Юрінком Інтер, 2022. — 214 с.
7. Загальна теорія права : практикум / за ред. М. І. Козюбри. — Київ : Ваіте, 2023. — 280 с.
8. Кучук А. М. Правозастосування в сучасній правовій системі : навч. посібник. — Дніпро : ДДУВС, 2021. — 196 с.
9. Застосування судами Конституції України: доктрина і практика / Т. О. Анцупова та ін. ; упоряд. : А. А. Єзеров, Д. С. Терлецький. Київ : ВАІТЕ, 2022. 601 с.
10. Пушкар П. Загальні питання розуміння і застосування практики ЄСПЛ. Т. 1. Київ : Норма Права, 2022. 168 с.
11. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підручник. — 6-те вид., переробл. — Київ : Алерта, 2020. — 528 с.
12. Козюбра М. І. (ред.). Загальна теорія права : підручник. — Київ : Ваіте, 2021. — 392с.
13. Петришин О. В. (ред.). Правова доктрина України : у 5 т. Т. 1: Загальнотеоретичні засади : монографія. — Харків : Право, 2020. — 848 с.
14. Погребняк С. П. Тлумачення права в умовах конституціоналізму : монографія. — Харків : Право, 2021. — 312 с.
15. Козюбра М. І. Застосування права: методологічні та практичні аспекти : монографія. — Київ : Ваіте, 2022. — 288 с.
16. Середюк В. Ю. Роль юридичної аргументації у тлумаченні норм права // Київський часопис права. — 2021. — № 3. — С. 45–52.
17. Дояр Є. В. Сучасні підходи до розуміння реалізації норм права // Науковий вісник УжНУ. Серія «Право». — 2021. — Вип. 67. — С. 32–38.

18. Балинська О. М. Офіційне та неофіційне тлумачення права // Юридична Україна. — 2020. — № 10. — С. 21–27. Кучук А. М.
19. Правозастосування як форма реалізації права // Філософські та методологічні проблеми права. — 2022. — № 1. — С. 88–96.

Додаткова

1. McLeod I. Legal Theory. — 7th ed. — London : Palgrave Macmillan, 2020. — 456 p.
2. Endicott T. Administrative Law. — 4th ed. — Oxford : Oxford University Press, 2021. — 520 p.
3. Dickson J. Interpretation and Legal Theory. — London : Bloomsbury Academic, 2021. — 240 p.
4. Slapper G., Kelly D. The English Legal System. — 21st ed. — London : Routledge, 2020. — 640 p.
5. Summers R. Form and Function in a Legal System: A General Study. — Cambridge : Cambridge University Press, 2022. — 390 p.
6. Fuller L. The Morality of Law. — Revised ed. — New Haven : Yale University Press, 2020. — 292 p.
7. Dworkin R. Justice for Hedgehogs. — Cambridge, MA : Harvard University Press, 2021. — 512 p.
8. Alexy R. A Theory of Legal Argumentation. — Oxford : Oxford University Press, 2020. — 432 p.
9. McCormick N. Rhetoric and the Rule of Law. — Oxford : Oxford University Press, 2021. — 336 p.
10. Hart H. L. A. The Concept of Law. — 4th ed. — Oxford : Oxford University Press, 2024. — 352 p.
11. Endicott T. Legal Interpretation // The Oxford Journal of Legal Studies. — 2022. — Vol. 42, Issue 1. — P. 1–25.
12. Barak A. Purposive Interpretation in Law. — Princeton : Princeton University Press, 2023. — 420 p.
13. Блажівська Н.Є. Теоретико-методологічні та прикладні засади застосування практики ЄСПЛ при захисті майнових прав : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук : 12.00.03 / Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль, 2020. 36 с.
14. Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу : монографія. За заг. ред. Н. С. Кузнецової. 2-ге вид., доп. і перероб. Одеса : Гельветика, 2022. 908 с.
15. Борох Т.С. Зловживання правом в сімейних правовідносинах: дис. ... на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 Право / Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Харків, 2022. 198 с.
16. Власенко В.П. Загальнотеоретичні аспекти поділу права на публічне та приватне у національній і зарубіжних правових доктринах. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. Випуск 4, 2022. С. 153-158.
17. Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформив України: Матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (21 жовтня 2022 р., Чернівці) / редкол.: О. В. Щербанюк та ін. Чернівці, 2022. 810 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://www.president.gov.ua> – офіційний вебсайт Президента України.
2. <https://www.portal.rada.gov.ua> – офіційний вебсайт Верховної Ради України.
3. <https://www.kmu.gov.ua> – офіційний вебсайт Кабінету Міністрів України.
4. <https://www.court.gov.ua/vscourt> – офіційний вебпортал судової влади в Україні.
5. <https://www.scourt.gov.ua> – офіційний вебсайт Верховного Суду України.
6. <https://www.sc.gov.ua> – офіційний вебсайт Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ.
7. <https://www.minjust.gov.ua> – Офіційний вебсайт Міністерства юстиції України.

8. <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home> – Європейський суд з прав людини.
 9. <https://www.reyestr.court.gov.ua> – Єдиний реєстр судових рішень в Україні.

Рекомендовані курси для поглибленого вивчення дисципліни (неформальна освіта):

Interpreting Statutes and Regulations in Legal Practice (курси з тлумачення законодавства у юридичній практиці) https://www.ucl.ac.uk/short-courses/search-courses/interpreting-statutes-and-regulations-legal-practice?utm_source=chatgpt.com

Legislation and Statutory Interpretation (короткострокове навчання з правотлумачення) https://www.law.uga.edu/courses/legislation-and-statutory-interpretation-0?utm_source=chatgpt.com

Система оцінювання результатів навчання:

Результати навчальної діяльності здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою в кожному семестрі окремо. За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS. Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру. Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки здобувачам освіти, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів. Загальні критерії оцінювання успішності здобувачів освіти, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче. Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача освіти на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань. Реферативні дослідження та есе, які виконує здобувач освіти за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях. Модульний контроль знань здобувачів освіти здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Накопичування рейтингових балів із навчальної дисципліни:

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ОСВІТИ НА ІСПИТІ

Поточне тестування та самостійна робота								Тести/ ІНДЗ	Разом	Підсумковий тест (іспиті)	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	20	не більше 60	не більше 40	не більше 100
5	5	5	5	5	5	5	5				

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

Оцінка за екзамен: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
36 – 40 та більше	відмінно	5	A	відмінно
30 – 35	добре	4	BC	добре

24 – 29	задовільно	3	DE	задовільно
14 – 23	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 13		2	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання результатів навчання:

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	відмінно	5	зараховано	A	відмінно
82 – 89	добре	4		B	добре (дуже добре)
75 – 81	добре	4		C	добре
64 – 74	задовільно	3		D	задовільно
60 – 63	задовільно	3		E	задовільно (достатньо)
35 – 59	незадовільно	2	не зараховано	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	незадовільно	2		F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу:

Політика дотримання академічної доброчесності

Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми, відрахування.

Комунікаційна політика

Здобувачі освіти повинні мати активовану пошту. Обов'язком здобувача освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки та відвідування, перегляд інформації у Viber-групі, у розділі сповіщень на платформі Moodle. Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача освіти є робота з дистанційним курсом «Теоретичні та практичні проблеми приватного права». Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту кафедри.

Політика щодо пропусків занять

Здобувачі освіти мають відвідувати лекційні та практичні (семінарські) заняття. Відсутність на занятті може бути виправдана поважною причиною. Поважними причинами відсутності вважаються: хвороба, участь у Всеукраїнській студентській олімпіаді, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт чи будь-якому іншому заході, який можна віднести до заходів, що сприяють розвитку здобувачів освіти і поліпшенню іміджу університету (інституту). При дистанційній чи змішаній формах організації освітнього

процесу відвідуваність занять стає тотожною відвідуваності та активності здобувача освіти (виконанню завдань).

Політика щодо виконання навчальних завдань пізніше встановленого терміну

Здобувачі освіти мають виконувати всі навчальні завдання у встановлені терміни. Здобувач освіти, який не виконав ту чи іншу кількість навчальних завдань вчасно й хоче надолужити прогаяне, може звернутися по допомогу до викладача.

Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач освіти не згоден із оцінюванням його знань, він може оскаржити виставлену викладачем оцінку в установленому порядку.

Бонуси

Здобувачі освіти, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект лекцій, отримують додатково 2 бали до результатів оцінювання / до підсумкової оцінки.

Силабус відповідає змісту ОНП «Право» спеціальності D8 «Право» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти Університету «Україна», а саме: відповідність назві дисципліни, кількості кредитів, формі підсумкового контролю, набору компетентностей і результатів навчання.

Силабус затверджено на засіданні кафедри галузевого права та загальноправових дисциплін, протокол від **26.08.2025** р. № **1**.

ПОГОДЖЕНО:

Директор

Інституту права та суспільних відносин

Тетяна ФЕДОРЕНКО

Завідувач кафедри галузевого права
та загальноправових дисциплін

Олексій ФАСТ